

Projekt

z dnia 13 czerwca 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SMĘTOWO GRANICZNE**

z dnia 13 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XXIII/154/2020 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 17 listopada 2020r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Smętowo Graniczne.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodnicząca Rady Gminy
Smętowo Graniczne

**Przewodnicząca Rady
Gminy Smętowo
Graniczne Barbara Szczygiel**

**Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030**

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ
3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ
4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”
5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU
7. KORELACJA PROGRAMU Z ZAŁOŻENIAMI I CELAMI RZĄDOWEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030
8. ADRESACI PROGRAMU

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY
2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH
 - 2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE
 - 2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ
I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY
 - 4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM
 - 4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM
 - 4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY
 2. MONITORING I EWALUACJA
 3. FINANSOWANIE
- SPIS TABEL I WYKRESÓW

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domową można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. 2024 r. poz. 1673). Artykuł 2. ustawy **definiuje przemoc domową** jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”

Ustawa definiuje również **osoby doznające przemocy domowej**. W rozumieniu obowiązujących przepisów osoby, wobec których jest stosowana przemoc domowa, to:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni;
- i) małoletni będący świadkami przemocy domowej.

W rozumieniu przepisów ustawy osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wskazanych w ustawie jako osoby doznające przemocy, a z kolei świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Należy również zaznaczyć, że małoletni, będący świadkiem przemocy domowej, automatycznie otrzyma status osoby doznającej przemocy.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Odwołując się m.in. do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, można wyróżnić następujące podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i cyberprzemoc**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela . Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy
fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie

	przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub uzyskania samodzielności finansowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
cyberprzemoc	działania i zaniechania istotnie naruszające prywatność lub wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, innymi słowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” i ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a osobami doznającymi przemocy domowej bywają zarówno mieszkańcy dużych miast, jak i mniejszych miejscowościach czy wsi. Osobami doznającymi przemocy domowej są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią osób doznających przemocy, o których mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Seniorzy narażeni są na wszystkie rodzaje przemocy, choć w tej grupie wiekowej przemoc ma swoją specyfikę. Osoby pracujące z osobami starszymi (pracownicy socjalni, pielęgniarzy, geriatrzy) zauważają, że w odniesieniu do seniorów przemoc dotyczy najczęściej zaniedbania i wykorzystywania materialnego.

Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;

- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;

- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Osoba doznająca przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu osobom doznającym przemocy udaje się przeciwstawić stosującemu przemoc, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia osoby doznające przemocy nigdy nie zdobędą się na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec nich przemocy.

Osoba, której życie lub zdrowie może być zagrożone powinna też pamiętać, by jak najszybciej zawiadomić Policję, bo szybka reakcja umożliwi nie tylko zapewnienie ochrony, ale także wszczęcie odpowiednich procedur i zabezpieczenie dowodów zdarzenia. W przypadku doznania obrażeń ciała osoba doznająca przemocy powinna zgłosić się do lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej. Może także zażądać wystawienia zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy.

3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;

3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;

4. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;

6. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia wymienionych w ust. 1.

Osoba, która doznaje przemocy domowej, może skorzystać także z porady prawnej i wsparcia psychologicznego, dzwoniąc pod dostępny całodobowo Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 800 120 002. Na ten numer mogą dzwonić także osoby, które chcą w sposób anonimowy dokonać zgłoszenia.

Osoby korzystające z usług telefonu mają prawo nie ujawniać swoich danych personalnych. Na własne życzenie mogą jednak podać imię i nazwisko. Anonimowość zarówno dzwoniącego/ej, jak i konsultanta/tki tworzy bezpieczną przestrzeń do opowiedzenia o swoim doświadczeniu, uporządkowania przeżytych doświadczeń, nazwania problemu i wspólnego zastanowienia się nad możliwościami wyzwolenia się z krzywdzącej sytuacji.

Narzędziem służącym przeciwdziałaniu przemocy domowej jest procedura „**Niebieskie Karty**”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, ochronę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez pracownika odpowiednich służb formularza „Niebieska Karta – A”. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu osobie doznającej przemocy zapewnienie bezpieczeństwa. Osobie doznającej przemocy przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Następnie formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie dokument otrzymuje grupa diagnostyczno-pomocowa.

Osobę, która doznała przemocy, zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Na posiedzeniu grupy wypełniany jest formularz „Niebieska Karta – C”. Grupa diagnostyczno-pomocowa wzywa osobę stosującą przemoc domową, dokonuje analizy sytuacji i na podstawie danych zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje, gdy ustanie przemoc lub nastąpi rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. W okresie dziewięciu kolejnych miesięcy sytuacja osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” jest monitorowana. Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy diagnostyczno-pomocowe podejmują działania w ramach swoich kompetencji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870). Procedura „Niebieskie Karty” przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowania, w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy domowej w kraju ujawniają, że w 2024 r. liczba osób doznających przemocy wyniosła ogółem 86 920, z czego 50 638 stanowiły kobiety, 25 723 osoby małoletnie, zaś 10 559 mężczyźni.

Funkcjonariusze Policji w 2024 r. wypełnili łącznie 59 174 formularze „Niebieskie Karty – A”. Szczegółowe dane za rok 2024 prezentuje poniższa tabela.

Tabela . Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2024

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” – A” (ogółem)	59 174
w tym liczba formularzy wszczynających procedurę	51 794
w tym liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury	7 380
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem)	86 920
w tym kobiet	50 638
w tym mężczyzn	10 559
w tym małoletnich	25 723
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem)	60 535
w tym liczba kobiet	8 124
w tym liczba mężczyzn	52 411
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ogółem)	25 704
w tym kobiet	1 992
w tym mężczyzn	23 712
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	935
w tym kobiet	84
w tym mężczyzn	851
liczba osób stosujących przemoc domową będących jednocześnie pod wpływem alkoholu i środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	296
w tym kobiet	37
w tym mężczyzn	259
liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	490

Źródło: Formularz III/8, Sprawozdanie z podjętych przez policję działań wobec przemocy domowej dotyczące procedury „Niebieskie Karty”. – <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-domowa/50867,Przemoc-domowa-dane-od-2023-roku.html>

Prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Przemoc domowa wiąże się z lękiem osób doznających przemocy i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, **w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.**

W 2020 roku dzięki nowelizacji przepisów Policja otrzymała narzędzia do skuteczniejszej walki z osobami stosującymi przemoc domową. Obecnie policjanci mają możliwość wydać osobie stosującej przemoc **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub **zakazu zbliżania się do mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia. Te nakazy lub zakazy mogą być wydane łącznie i obowiązują od momentu ich wydania.

Policjanci mają także prawo wydać nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy (w szczególności w wyniku zgłoszenia przez osobę doznającą przemocy, kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków).

Przepisy mówią, że osobie, wobec której wydany zostanie nakaz lub zakaz, przysługuje prawo zabrania ze sobą jedynie przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących jej własnością zwierząt domowych. Ma także jednorazową możliwość zabrania z mieszkania w późniejszym terminie mienia stanowiącego jej własność, w obecności policjanta i po uzgodnieniu terminu z osobą dotkniętą przemocą domową.

W okresie obowiązywania nakazu lub zakazu policjanci są zobligowani do co najmniej trzykrotnego sprawdzenia, czy są one respektowane. Za niestosowanie się osoby do wydanego przez policję zakazu lub nakazu, kodeks wykroczeń przewiduje karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

Kwestie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia dla osób doznających przemocy były przedmiotem badania przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Respondentami były zarówno osoby dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia, jak i przedstawiciele instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozytywnie oceniały współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, wskazując na możliwość szybkiej wymiany informacji i podejmowania decyzji.

Badania pokazały, że procedura „Niebieskie Karty” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy. Świadczą o tym, nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób doznających przemocy, które objęte były pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury. Wyniki badań pokazały, że wsparcie w ramach procedury „Niebieskie Karty” było oceniane pozytywnie, i w większości przypadków wsparcie to definitywnie bądź częściowo rozwiązuje problem.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 535) wprowadziła nie tylko pojęcie przemocy domowej, ale przyniosła aktualizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasad postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Ustawa poszerza zakres działań, jakie mogą być podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową, wprowadzając dodatkowo programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne. Programy te mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Po skierowaniu do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym osoba stosująca przemoc domową jest **zobowiązana** zgłosić się do uczestnictwa w programie, ukończyć program w wyznaczonym terminie oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o jego ukończeniu. Uporczywe niestosowanie się do wskazanych obowiązków może skutkować nałożeniem kary grzywny albo ograniczenia wolności.

9 listopada 2023 r. został przyjęty Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który będzie realizowany w latach 2024–2030. Postanowienia programu przewidują kontynuację działań, które realizowane były dotychczas w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 oraz kolejne, uchwalane w perspektywach rocznych na lata: 2021, 2022 i 2023. Realizacja programu ma zwiększyć skuteczność pomocy i wsparcia osób zagrożonych oraz doznających przemocy domowej. Chodzi m.in. o zwiększenie działań profilaktycznych oraz lepszą dostępność i skuteczność ochrony osób, które doświadczają takiej przemocy. W programie ujęto także zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Do najważniejszych rozwiązań Programu należą m.in.: podniesienie świadomości społecznej związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej; rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej; podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej; zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób, które doświadczają przemocy domowej; zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób, które zajmują się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej.

6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb

Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z postanowieniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej”. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie na terenie gminy działań na rzecz osób zagrożonych przemocą domową oraz doznających przemocy domowej, jak również osób stosujących przemoc domową i jej świadków, to również:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
5. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.);
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
10. uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232);
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Smętowo Graniczne na lata 2021-2026.

Realizacja działań wyznaczonych w Programie może także wymagać odwołania się do takich aktów prawnych, jak:

1. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383);
3. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706);
5. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

7. KORELACJA PROGRAMU Z ZAŁOŻENIAMI I CELAMI RZĄDOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 został skonstruowany tak, by był skorelowany z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, zarówno jeśli chodzi o cele, jak

i działania oraz wyznaczone wskaźniki ich realizacji. Podobnie jak w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 działania wskazane w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 są określone w sposób elastyczny, dzięki temu będzie możliwe realizowanie ich z uwzględnieniem specyfiki potrzeb występujących na terenie gminy.

Zadaniem głównym Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w Polsce, a głównym celem Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Smętowo Graniczne.

Jak zaznaczają autorzy Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, realizacja postanowień zawartych w Programie jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wszystkich służb, a także zmiany świadomości społecznej. Profesjonalne podejście do procesu pomagania, prawidłowe wdrożenie do praktyki działań określonych w Programie daje gwarancję wypełnienia jego założeń. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Programie rządowym, został oparty na diagnozie, w której wykorzystano tzw. źródła zastane, jak również wyniki badań ankietowych (zarówno z udziałem dorosłej populacji mieszkańców gminy, jak i młodzieży szkolnej) oraz rzetelną analizę mocnych stron i szans, a także słabych stron i zagrożeń w takich obszarach, jak:

- **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa;**
- **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;**
- **kapitał społeczny i ludzki.**

W Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który – jak już wspomniano – przyjął za cel główny „Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce”, wyznaczono cztery **cele szczegółowe**:

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Jako wskaźnik główny realizacji założeń programowych przyjęto liczbę osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej, w tym liczbę osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczbę osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, inne placówki świadczące pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

Przystępując do opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 również założono, że wskaźnikiem głównym będzie liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”, a także liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w gminie gromadzi się na poziomie Zespołu Interdyscyplinarnego. Natomiast dane odnoszące się do pomocy osobom doznającym przemocy zostały pozyskane z różnych źródeł, w tym zarówno działających w gminie, jak Ośrodek Pomocy Społecznej, jak również działających poza strukturami gminy, w tym przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w dokumencie, określono w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna – obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową.

2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej – obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej (w tym do kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom doznającym przemocy domowej.

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową – obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc domową.

4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

W tych czterech obszarach wyznaczono dla samorządów gminnych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 następujące kierunki i działania:

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1.1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej

Rodzaje działań:

1.1.1. Opracowywanie diagnoz i prowadzenie badań, ekspertyz oraz analiz dotyczących zjawiska przemocy domowej i czynników z nią skorelowanych

1.1.2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy, powiatu i województwa, w tym w odniesieniu do gmin, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą domową

1.2.1. Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie,
- opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
- promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
- promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy

1.2.2. Współpraca między organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmałżeńskich

1.2.3. Współpraca między organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe

1.4.2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową

1.4.3. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży

1.5. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Rodzaje działań:

1.5.1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Obszar 2: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Kierunki działań:

2.1. Rozwój infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz wypracowanie zasad współpracy

Rodzaje działań:

2.1.1. Utworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych

2.1.2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych

2.1.6. Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym:

- punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej,
- ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- ośrodków interwencji kryzysowej,
- innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej.

2.1.7. Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie działalności między instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Kierunki działań:

2.2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

2.2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

2.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

2.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową

Kierunki działań:

2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

2.3.1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

2.3.2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego,

socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych

2.3.3. Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej

2.3.4. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez punkty konsultacyjne

2.3.5. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej

2.3.6. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

2.3.10. Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

2.3.11. Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych

2.4.1. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej

Obszar 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1. Tworzenie i rozszerzanie oferty działań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe oraz podmioty i organizacje pozarządowe, a także wypracowywanie i doskonalenie zasad współpracy między tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi i wdrażanie do realizacji

3.2. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej

Rodzaje działań:

3.2.1. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

3.2.4. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi

3.3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

3.3.6. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową

3.5.1. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny

Obszar 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

4.1. Podnoszenie jakości kształcenia i doskonalenia zawodowego osób przygotowujących się do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz osób realizujących te zadania

4.3. Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaje działań:

4.3.1. Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Wytyczne zawarte w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 odnoszące się do obszarów, celów i działań starano się dostosować w części programowej Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 do realiów gminy Smętowo Graniczne. Za podstawę realizacji działań programowych przyjęto wskazane w programie rządowym akty prawne, a program gminny adresowany jest do tej samej grupy odbiorców, o której mowa w programie rządowym, czyli:

- 1) ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- 2) osób doznających przemocy domowej;
- 3) osób stosujących przemoc domową;
- 4) świadków przemocy domowej;
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

8. ADRESACI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy. Zadaniem niniejszego Programu jest kontynuacja szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, jak i ochronę oraz pomoc osobom dotkniętym przemocą, podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc, a także zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Smętowo Graniczne jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa pomorskiego, w obrębie południowo-wschodniej części powiatu starogardzkiego. Gmina graniczy z gminami: Osiek, Skórcz, Morzeszczyn, Gniew oraz Nowe. Powierzchnia gminy wynosi 86,01 km². W jej skład wchodzi 12 sołectw: Smętowo Graniczne, Bobrowiec, Frąca, Kamionka, Kopytkowo, Kościelna Jania, Lalkowy, Leśna Jania, Luchowo, Rynkówka, Smętówko i Stara Jania.

Gmina Smętowo Graniczne położona jest w odległości ok. 80 km od Gdańska (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa pomorskiego), ok. 38 km od Starogardu Gdańskiego (siedziby władz powiatu starogardzkiego) i ok. 52 km od Tczewa.

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 74% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią ponad 19% jej terenu.

Z końcem 2023 r. gmina liczyła ogółem 4 955 mieszkańców, w tym 2 470 kobiet, które stanowiły 49,8% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 58 osób na km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela . Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba mieszkańców ogółem	5 058	4 997	4 955
w tym kobiet	2 525	2 493	2 470

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Tabela . Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 049	1 025	1 014
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 026	2 961	2 912
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	983	1 011	1 029

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Tabela . Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba urodzeń żywych	52	50	36
liczba zgonów	68	52	52
przyrost naturalny	-16	-2	-16

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

W roku szkolnym 2023/2024 w gminie funkcjonował 1 żłobek, 5 placówek wychowania przedszkolnego (1 przedszkole i 4 oddziały przedszkolne w szkołach) oraz 3 szkoły podstawowe.

Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji (w strukturach którego działa Centrum Kultury Kociewskiej w Lalkowych oraz Centrum Historyczno-Edukacyjne we Frący) oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Smętowie Granicznym wraz z filią w Kopytkowie. Ośrodki te zajmują się upowszechnianiem kultury, organizacją imprez gminnych oraz zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką, czytelnictwem i tradycjami. Na terenie gminy funkcjonuje także 7 świetlic wiejskich.

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne administrowane przez Gminy Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji (m.in. boisko wielofunkcyjne, kort tenisowy, boisko do koszykówki, siatkówki plażowej, plac zabaw siłownia zewnętrzna i amfiteatr), jak i przyroda tego regionu. Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmuje się również pięć działających na jej terenie klubów sportowych, w tym jeden uczniowski klub sportowy.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę w 2 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. W gminie działają 2 apteki.

W latach 2021-2023 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 4,43%, 4,46%, 4,33%. Stopa bezrobocia w powiecie starogardzkim w rozpatrywanym okresie wynosiła 5,7%, 5,8%, i 5,6%. Według danych GUS-u na koniec 2023 r. na terenie gminy funkcjonowało 380 podmiotów gospodarczych, w tym 297 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa, a także handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Diagnoza problemu przemocy domowej w gminie Smętowo Graniczne została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców, przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek systemu oświaty oraz uczniów. Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Smętowo Graniczne. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2021-2023 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy domowej określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie i świadczących pomoc jej mieszkańcom.

Tabela . Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Kościelna Jania 37, 83-230 Smętowo Graniczne
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy	

4.	Punkt konsultacyjny	
5.	Urząd Gminy	ul. Dworcowa 10, 83-230 Smętowo Graniczne
6.	Ośrodek Zdrowia w Kopytkowie	Kopytkowo 24, 83-230 Smętowo Graniczne
7.	Przychodnia Lekarska w Smętowie Granicznym	ul. Kocińska 5, 83-230 Smętowo Graniczne
8.	Żłobek „Promyczek”	ul. Gdańska 23, 83-230 Smętowo Graniczne
9.	Samorządowe Przedszkole	ul. Brzozowa 3, 83-230 Smętowo Graniczne
10.	Szkoła Podstawowa im. ks. Pawła Szynwelskiego	ul. Gdańska 23, 83-230 Smętowo Graniczne
11.	Szkoła Podstawowa w Kopytkowie	Kopytkowo 18, 83-230 Smętowo Graniczne

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane w tym zakresie w latach 2021-2023.

Tabela . Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023

rodzaj	wartość w zł		
	2021	2022	2023
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	109 487,46	111 026,23	116 231,88

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Tabela . Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	80 752,06	94 566,02	159 763,04
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	3 079,00	3 960,00	6 079,00
na przeciwdziałanie przemocy domowej	1 680,00	340,00	2 000,00
razem	85 511,06	98 866,02	167 842,04

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023 rosły. Podobnie wzrastały środki przeznaczane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w analizowanym okresie.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy domowej pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, kieruje osoby uzależnione na leczenie i terapię, prowadzi rozmowy wspierające pomagające utrzymać abstynencję, rozmowy z osobami współuzależnionymi oraz z członkami rodzin, zachęcając członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin.

Tabela . Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	7	7	7

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Smętowie Granicznym.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 1 osobą dotkniętą przemocą w 2022 r. W analizowanym okresie GKRPA nie złożyła zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa przeciwko osobom stosującym przemoc domową. Dane dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela . Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w gminie

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób dotkniętych przemocą domową, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	1	0
liczba osób stosujących przemoc domową, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Smętowie Granicznym.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Smętowo Graniczne przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2021-2023 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 16 rozmów motywuujących. W analizowanym okresie skierowali do sądu łącznie 20 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela . Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	6	4	6
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8	7	5

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Smętowie Granicznym.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów, a także organizowanie i finansowanie warsztatów, szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień.

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w gminie **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny** dla osób i rodzin w kryzysie czynny w każdy czwartek od godz. 13.30 do 15.30. Funkcjonowanie Punktu obejmuje: prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej, udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad w sprawach uzależnień i przemocy, motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia, udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu, rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Celem działania **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy** jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – na obszarze gminy. Do głównych zadań Zespołu należy:

1. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,

2. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotami,
3. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
4. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
5. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
6. powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7. monitorowanie procedury "Niebieskie Karty",
8. przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 (W przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania), oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a (W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 9e ust. 3, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania osób, wobec których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”, na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania tych osób, przekazuje dokumentację wytworzoną w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, prowadzoną przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania),
9. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń („Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”).

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Smętowo Graniczne prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela . Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	6	6	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	7
liczba spotkań grup roboczych ZI	29	38	42
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	X	X	14
liczba złożonych do ZI formularzy „Niebieskie Karty”	5	9	13
w tym sporządzonych przez Policję	4	4	3
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	5	9
liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”	5	8	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	5	7	5
liczba spraw sądowych	0	1	0
zakończonych wyrokiem	0	1	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Smętowo Graniczne.

W 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Smętowo Graniczne liczył 9 członków. W ciągu tego roku odbyło się 7 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, 42 spotkania grup roboczych. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 13 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 3 zostało sporządzonych przez Policję, a 9 przez pracowników socjalnych. W rozpatrywanym okresie Zespół Interdyscyplinarny nie obejmował działaniami korekcyjno-edukacyjnymi osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne.

Warto dodać, że w ramach podnoszenia kompetencji, rozwijania i doskonalenia umiejętności członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczyli w licznych szkoleniach, m.in.:

„Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 2021/2022 – zmiany w przepisach prawa i kwestie problematyczne”, „Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i budowanie strategii pracy z rodziną dotkniętą przemocą”, „Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej”.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odnieśli się również do kwestii dostrzeganych potrzeb szkoleniowych związanych z doskonaleniem posiadanej wiedzy w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania przemocy domowej. Wskazania dotyczące zainteresowania szkoleniami w zależności od stopnia posiadanej wiedzy i doświadczenia, jak również oczekiwanej tematyki szkoleń prezentuje tabela umieszczona poniżej.

Tabela . Potrzeby szkoleniowe członków Zespołu Interdyscyplinarnego

liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego		9
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego zainteresowanych szkoleniami według stopnia zaawansowania wiedzy i doświadczenia:		
podstawowy		-
średni		9
zaawansowany		-
ocena stopnia zainteresowania tematami szkoleń wg potrzeb szkoleniowych w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższe potrzeby, a 5 najwyższe:	ocena	liczba osób zainteresowanych
Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej	3	9
Praca w zespole interdyscyplinarnym i w grupach diagnostyczno-pomocowych	5	9
Rodzina z problemem przemocy	4	9
Praca z osobami doświadczającymi przemocy domowej	5	9
Dziecko krzywdzone w rodzinie	5	9
Osoby zależne a przemoc domowa	4	9
Praca z osobami stosującymi przemoc domową	4	9
Superwizja w pracy zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy diagnostyczno-pomocowej	2	9

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Smętowo Graniczne

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. GOPS udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2023 r. GOPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej, 3 pracowników socjalnych oraz 6 pozostałych pracowników. W latach 2021-2023 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela . Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
wielkość wydatków ogółem (w zł)	9 776 217	11 709 730	5 431 555

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2021-2023, malała. Wahala się natomiast liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u w tym okresie. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2021-2023.

Tabela . Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2021-2023

liczba beneficjentów	2021	2022	2023
----------------------	------	------	------

liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	184	177	165
liczba rodzin	205	226	189
liczba osób w rodzinach	412	465	382

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały także na formę udzielanego przez Ośrodek wsparcia. W rozpatrywanym okresie bardzo istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. W latach 2021-2023 decyzją administracyjną wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 21 osobom w rodzinach w 2021 r., 23 osobom w rodzinach w 2022 r. i 12 osobom w rodzinach w 2023 r. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną z powodu przemocy domowej, było to 8 osób w rodzinach w 2021 r., ponownie 8 osób w rodzinie w 2022 r. i 5 osób w rodzinach w 2023 r. Pomocy z powodu narkomanii udzielono 1 osobie w 2021 r., 2 osobom w 2022 r. i 1 osobie w rodzinie w 2023 r. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela . Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023

rok	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania
2021	2	16	1	8	21	1
2022	1	15	2	8	23	2
2023	2	8	1	5	12	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych GOPS-u w obszarze przemocy jest zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej występowania przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Pracownik socjalny, który styka się z problemem przemocy, musi być wyposażony w niezbędną wiedzę i posiadać umiejętności udzielenia pomocy osobom doznającym przemocy.

Działania pracownika socjalnego w obszarze przemocy polegają na nawiązaniu kontaktu z osobą doznającą przemocy i poinformowaniu jej o przysługujących prawach oraz możliwościach uzyskania pomocy. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pracownik socjalny podejmuje działania zmierzające do oddzielenia osoby stosującej przemoc domową od osoby doznającej przemocy, zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa emocjonalnego i socjalno-bytowego osobie doznającej przemocy oraz powiadamiania organy ścigania o podejmowaniu lub stwierdzeniu zaistnienia przestępstwa.

Informacje o stosowaniu przemocy może zgłosić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej, rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doznających przemocy domowej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

W analizowanym okresie pracownicy GOPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. W latach 2021-2023 r. z usług asystentów w gminie Smętowo Graniczne korzystało odpowiednio: 11, 7 i ponownie 7 rodzin. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystentów rodziny w gminie.

Tabela . Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	11	7	7
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	25	18	15
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	61	107	132
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	53 118	54 832,63	46 476,40

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

Mieszkańcy gminy Smętowo Graniczne mają zapewnioną opiekę w 2 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważnymi placówkami wsparcia dzieci i młodzieży są szkoła oraz przedszkole i oddziały przedszkolne na terenie gminy. Wśród uczniów placówki systemu oświaty w gminie prowadzono liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy organizacje społeczne, świetlice i kluby sportowe oraz parafie.

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa szeroko rozumiana profilaktyka i edukacja społeczna. Celem podejmowanych działań profilaktycznych jest podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat występowania zjawiska przemocy domowej. Na terenie gminy Smętowo Graniczne działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej podejmowane są m.in. przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny oraz podmioty wchodzące w jego skład, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, placówkę oświatową i placówkę ochrony zdrowia. Działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym oraz liczbę uczestników w latach 2021-2023 przedstawiają dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela . Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa działania
Zespół Interdyscyplinarny	Widowisko artystyczne z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej „Jak pokonać smoka”
	Zakup i rozpowszechnianie materiałów profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej
	„Przemoc boli”
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Warsztaty profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, przemocy i innym używkom
Placówki oświatowe	Widowisko artystyczne z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy

	domowej „Jak pokonać smoka”
	Pogadanki i spotkania z Policją
	Pedagogizacja rodziców dotycząca zagrożeń w rodzinie

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

Specyfika pracy z osobami uwięzłymi w przemoc domową wymaga podnoszenia kwalifikacji i umiejętności oraz doskonalenia zawodowego osób, które społecznie i zawodowo zaangażowane są w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy. Szczególne znaczenie w podnoszeniu kompetencji i aktualizowaniu wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają szkolenia i warsztaty. Poniższa tabela prezentuje dane na temat warsztatów i szkoleń prowadzonych w latach 2021-2023 na terenie gminy Smętowo Graniczne.

Tabela . Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa szkolenia
Zespół Interdyscyplinarny	„Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 2021/2022 – zmiany w przepisach prawa i kwestie problematyczne
	„Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i budowanie skutecznej strategii pracy z rodziną dotkniętą przemocą”
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Szkolenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Teren gminy obsługuje **Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim**. Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez KPP w Starogardzie Gdańskim, na terenie gminy Smętowo Graniczne w 2021 r. stwierdzono ogółem 32 przestępstwa, w 2022 r. 39 przestępstw, a w 2023 r. 42 przestępstwa, w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie to 2 przypadki w 2023 r. Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2023 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (13 przypadków, o 1 mniej w porównaniu z 2022 r.), przeciwko rodzinie i opiece (8 przypadków, o 1 więcej w porównaniu z 2022 r.) oraz przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (9 przypadków, o 1 mniej w porównaniu z 2022 r.). Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela . Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	liczba przestępstw		
	2021	2022	2023
stwierdzono ogółem przestępstw:	32	39	42
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	0	2
w tym według poszczególnych kategorii:			
przeciwko życiu i zdrowiu	2	6	6
przeciwko wolności	4	0	4
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	8	10	9
przeciwko mieniu	8	14	13
przeciwko rodzinie i opiece	7	7	8
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	0	1
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	1	0	1
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	2	0

Dane Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gdańskim.

Policja pełni niezwykle ważną rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeprowadzając interwencje domowe. Funkcjonariusze Policji, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, mają za zadanie:

- udzielać osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
- podejmować, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzać, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywać osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadzać na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmować działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,
- dokonywać niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- informować, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Dane szczegółowe, przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Starogardzie Gdańskim, dotyczące podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w gminie prezentuje poniższa tabela.

Tabela . Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba stwierdzonych faktów przemocy	5	5	8
liczba zastosowanych procedur „Niebieskie Karty” – sporządzonych formularzy	5	5	8
liczba osób doświadczonych przemocą domową	5	5	8
w tym kobiety	4	4	6
w tym mężczyźni	1	1	1
w tym nieletni	0	0	1
w tym osoby starsze	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową	5	5	8
w tym kobiety	1	1	1
w tym mężczyźni	4	4	7
w tym nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu	4	4	5
w tym kobiety	0	0	0
w tym mężczyźni	4	4	5
w tym nieletni	0	0	0

Dane Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gdańskim.

Z analizy danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Policji w Starogardzie Gdańskim odnoszących się do mieszkańców gminy wynika, że w analizowanym okresie liczba stwierdzonych faktów stosowania przemocy utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Wśród osób, które doznały przemocy, zdecydowanie przeważały kobiety. Funkcjonariusze stwierdzili też pojedyncze przypadki stosowania

przemocy wobec mężczyzn, nieletnich i osób starszych. Stosującymi przemoc byli głównie mężczyźni, w zdecydowanej większości przypadków pozostający pod wpływem alkoholu.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne (m.in. „Bezpieczna Szkoła”), utrzymują stały kontakt z lokalną społecznością, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością **Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Starogardzie Gdańskim**. Poniższa tabela przedstawia nadzory kuratorskie prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim dotyczące mieszkańców gminy w latach 2021-2023.

Tabela . Nadzory prowadzone w gminie w latach 2021-2023

2021		2022		2023	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
5	-	14	-	15	-
w tym spraw					
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
3	-	5	-	7	-
spraw nieletnich					
którzy dokonali czynu karalnego lub prezentowali przejawy demoralizacji					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
2		6		6	

Dane Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy Smętowo Graniczne. PCPR udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym dotkniętym przemocą domową. Oferuje bezpłatne poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, szczególnie psychologiczne i rodzinne. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja działań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. PCPR współpracuje również z Gminnym Ośrodkami Pomocy Społecznej, placówkami systemu oświaty oraz innymi instytucjami i jednostkami pomocowymi.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starogardzie Gdańskim**. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2023/2024 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starogardzie Gdańskim udzieliła wsparcia 50 dzieciom i młodzieży z terenu gminy. Zgłaszane problemy dotyczyły organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w obszarach edukacji, w tym doradztwa zawodowego oraz funkcjonowania emocjonalno-społecznego.

Wykaz jednostek działających poza gminą Smętowo Graniczne, które udzielają wsparcia mieszkańcom gminy w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej, przedstawia poniższa tabela.

Tabela . Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
-----	----------------	----------------

1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański
2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Grunwaldzka 28, 83-200 Starogard Gdański
3.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Kanałowa 3, 83-200 Starogard Gdański
4.	Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim	ul. Bohaterów Getta 2, 83-200 Starogard Gdański
5.	Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim	ul. Kościuszki 30, 83-200 Starogard Gdański
	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Karnych	
	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Nietletnich i Rodzinnych	
8.	Prokuratura Rejonowa w Starogardzie Gdańskim	ul. Kościuszki 6, 83-200 Starogard Gdański
9.	SP ZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień,	ul. Chopina 9, 83-200 Starogard Gdański
10.	Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim	ul. Skarszewska 7, 83-200 Starogard Gdański
11.	Centrum Pomocy Dzieciom Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę	ul. Hallera 19A, 83-200 Starogard Gdański
12.	Centrum Psychologiczno-Pastoralne „Więź”	ul. Wodna 4, 83-200 Starogard Gdański

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne i opracowanie własne.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą domową lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela . Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani	58 561 97 91
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
4.	Punkt konsultacyjny	58 561 97 91
5.	Ośrodek Zdrowia w Kopytkowie	58 561 94 17
6.	Przychodnia Lekarska w Smętowie Granicznym	58 333 47 06
7.	Posterunek Policji w Skórczu	47 742 72 76
8.	Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim	47 742 72 22
9.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim	58 560 23 20
10.	Diecezjalny Duszpasterz Rodzin – Kuria Diecezji Pelplińskiej	730 133 582
11.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy „Niebieska Linia”	800 120 002
12.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia	22 668 70 00
13.	STOP – telefon Fundacja Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	800 107 777
		22 621 35 37
		600 070 717
14.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj przemoc”	800 120 148
15.	Ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111
16.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
17.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
18.	Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny	116 123
19.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	19 288
20.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068

21.	Telefon Zaufania Młodych	22 484 88 04
22.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA	22 484 88 01 22 654 40 41

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

W świetle postanowień ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. W tym względzie organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną;
- 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w kraju;
- 4) ograniczanie dostępności alkoholu;
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 7) przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego. Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.).

Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów. Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej**. **Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

W 2023 r. na terenie gminy Smętowo Graniczne funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia dane parafii obejmujących mieszkańców gminy.

Tabela . Parafia rzymskokatolicka, do której należą mieszkańcy gminy

dekanat	nazwa parafii i adres	adres parafii
nowski	Parafia pw. Ciała i Krwi Pańskiej w Smętowie Granicznym	ul. Starogardzka 5, 83-230 Smętowo Graniczne
	Parafia pw. św. Barbary w Lalkowych	Lalkowy 33, 83-230 Smętowo Graniczne
	Parafia pw. św. Andrzeja Boboli w Kamionce	Kamionka 82, 83-230 Smętowo Graniczne

skórzecki	Parafia pw. Trójcy Świętej w Kościelnej Jani	Kościelna Jania 22, 83-230 Smętowo Graniczne
-----------	--	---

Dane Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Parafie rzymskokatolickie w Smętowie Granicznym, Lalkowych i Kamionce wchodzą w skład dekanatu nowskiego, natomiast parafia w Kościelnej Jani leży w granicach dekanatu skórzeckiego przynależącego do diecezji pelplińskiej.

Diecezjalne Duszpasterstwo Rodzin oraz Obrony Życia Dziecka Poczętego i Duchowej Adopcji Kurii Diecezjalnej w Pelpinie (ul. Biskupa Dominika 11, 83-130 Pelpin) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. dr Sławomir Ałaszewski (tel. 730 133 582, e-mail: rodzinydiecezjipelpinskiej@gmail.com), a diecezjalnymi doradcami życia rodzinnego Anna i Krystian Kiełpińscy (e-mail: doradcypelpin@gmail.com). Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają wiedzę, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

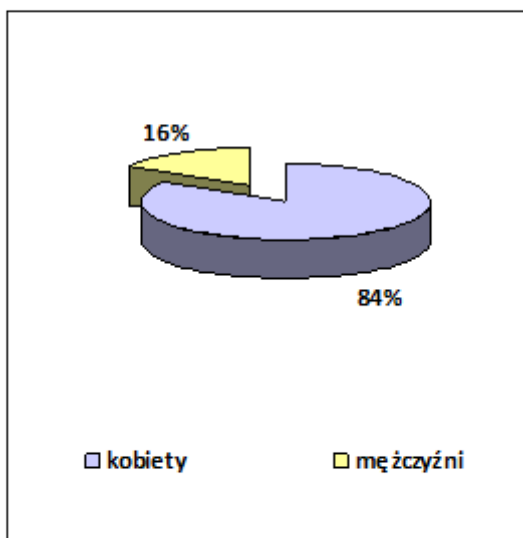
Do analizy przedłożono 25 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 3 ankiety wypełnione przez pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy oraz 50 ankiet skierowanych do uczniów. Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 84% stanowiły kobiety, a 16% mężczyźni.

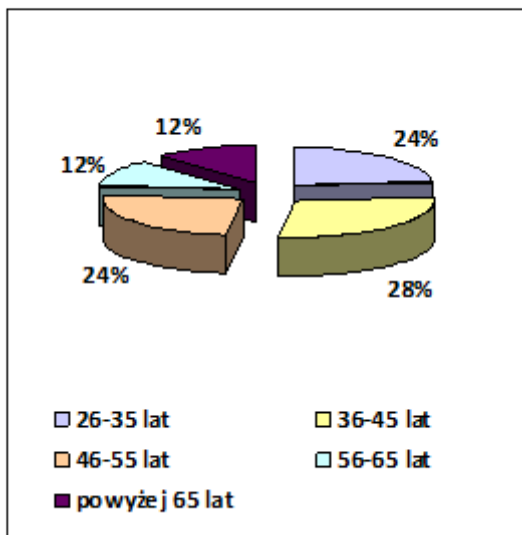
Najliczniej reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat (28%) oraz w wieku 26-35 lat i 46-55 lat (po 24%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 56-65 lat oraz powyżej 65 lat (po 12%). Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (64%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 8 do 40 lat (36%).

Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (60%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (28%), zasadniczym zawodowym (4%), zaś 8% respondentów nie określił poziomu wykształcenia. Strukturę ankietowanych wg kryterium płci i wieku ilustrują poniższe wykresy.

Wykres . Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres . Struktura respondentów według kryterium wieku

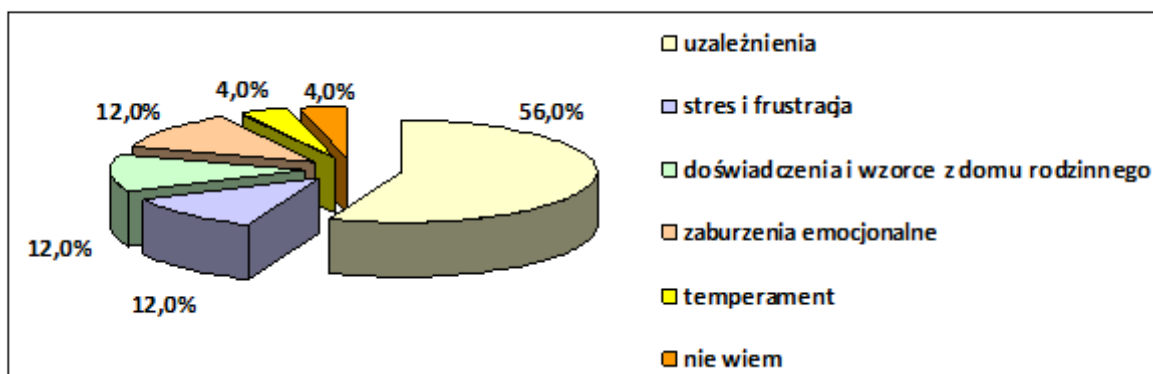
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 50 uczniów ze szkoły podstawowej z terenu gminy, z czego 40% stanowiły dziewczęta, a 60% chłopcy. Uczniowie w wieku 15-17 lat stanowili 36% uczestników badania, w wieku 13-14 lat stanowili 44% uczestników badania, natomiast 20% respondentów nie określiło swojego wieku. Wśród ogółu badanych 96% stanowiła młodzież ze szkoły podstawowej, zaś 4% ankietowanych nie określiło rodzaju szkoły, do której uczęszcza.

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy domowej. W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy domowej były uzależnienia (56%), stres i frustracja, doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego oraz zaburzenia emocjonalne (po 12%), a także temperament (4%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

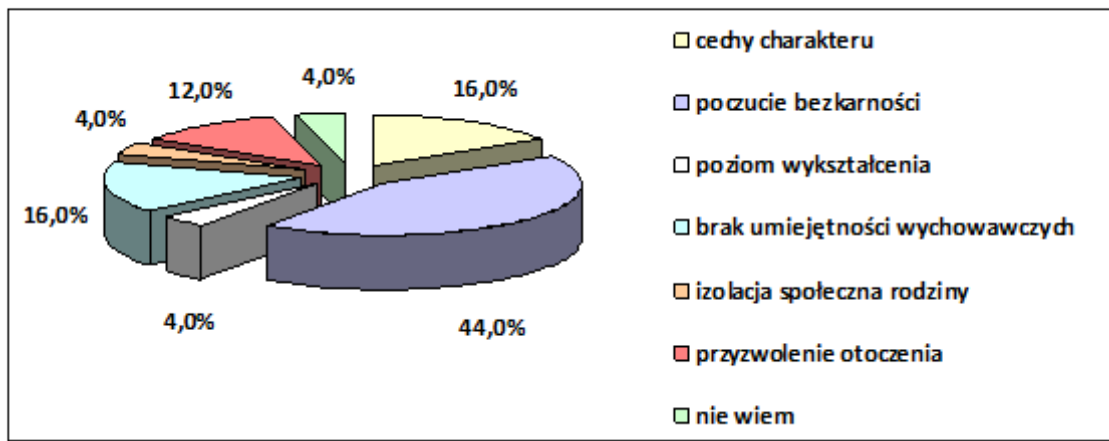
Wykres . Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami były: poczucie bezkarności (44%), cechy charakteru i brak umiejętności wychowawczych (po 16%), przyzwolenie otoczenia (12%), a także poziom wykształcenia i izolacja społeczna rodziny (po 4%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

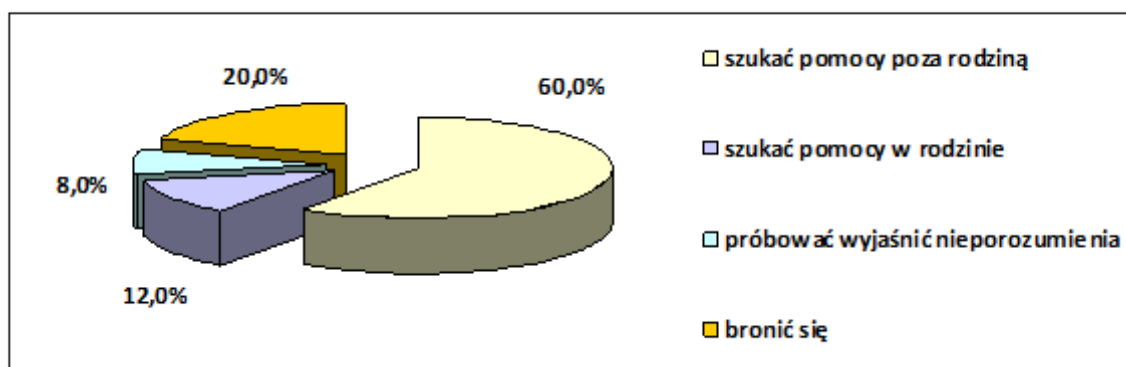
Wykres . Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej. Według najliczniejszej grupy ankietowanych osoby doznające przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (60%) bronić się (20%), szukać pomocy w rodzinie (12%) lub próbować wyjaśnić nieporozumienia (8%). Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

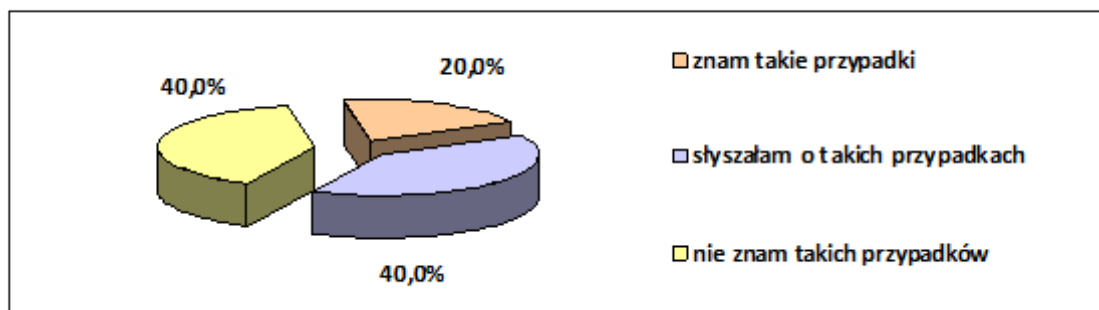
Wykres . Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy domowej w gminie. Zdecydowana większość (60%) respondentów stwierdziła, iż zna przypadki występowania przemocy domowej w gminie bądź o takich przypadkach słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

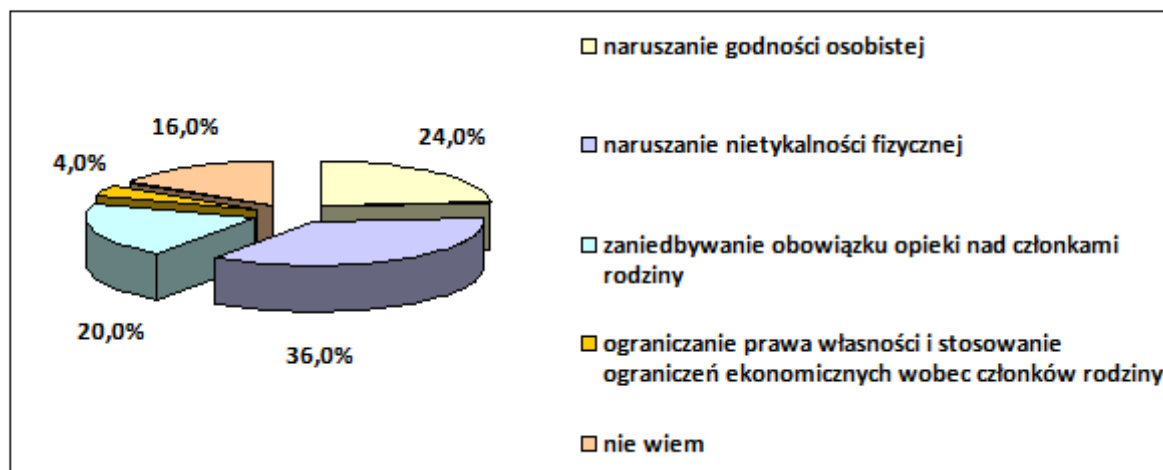
Wykres . Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy domowej, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności fizycznej, zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny, naruszanie godności osobistej a także ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

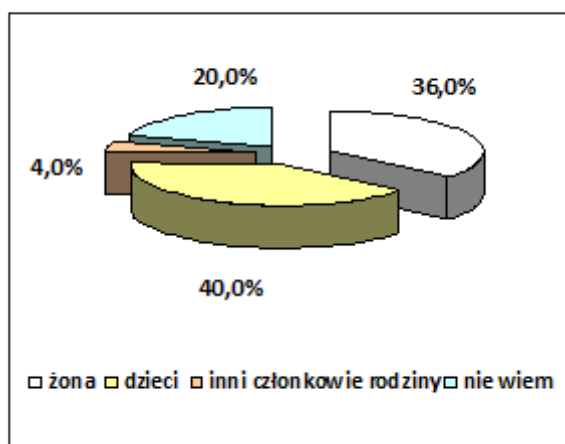
Wykres . Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

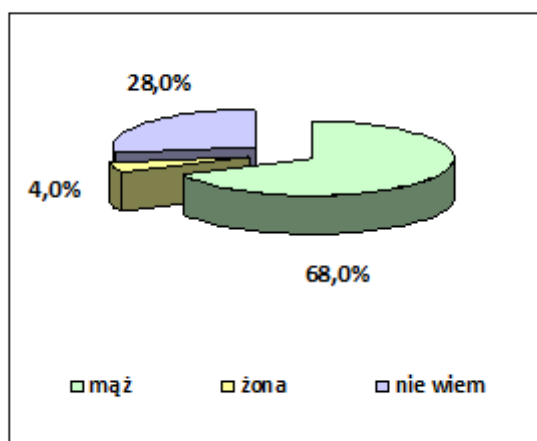
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową. Zdecydowana większość uczestników badania wyraziła opinię, że osobami doznającymi przemocy domowej są dzieci, żony, w mniejszym stopniu inni członkowie rodziny, a osobami stosującymi przemoc są zwykle mężowie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres . Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?

Wykres . Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?

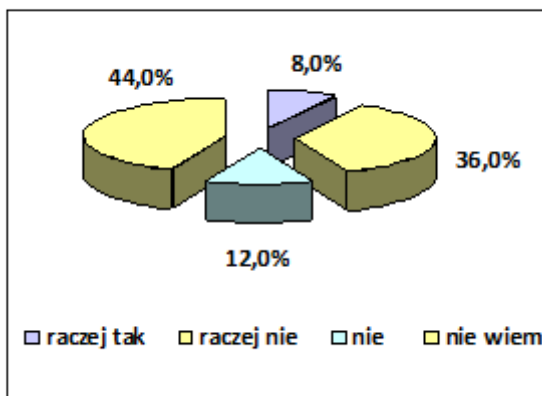

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

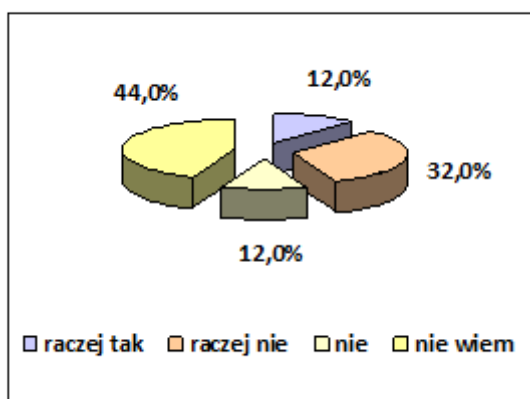
Uczestnicy badania oceniali także ofertę pomocy świadczonej osobom doznającym przemocy domowej oraz działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową. Według 48% ankietowanych oferta

wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy jest raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Przeciwnego zdania było 8% badanych . Wysoki odsetek (44%) pytanym nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się tej kwestii. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową 44% ankietowanych uznało za raczej niewystarczające lub niewystarczające. Przeciwnego zdania było 12% respondentów, a 44% badanych nie było w stanie tych działań ocenić. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres . Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

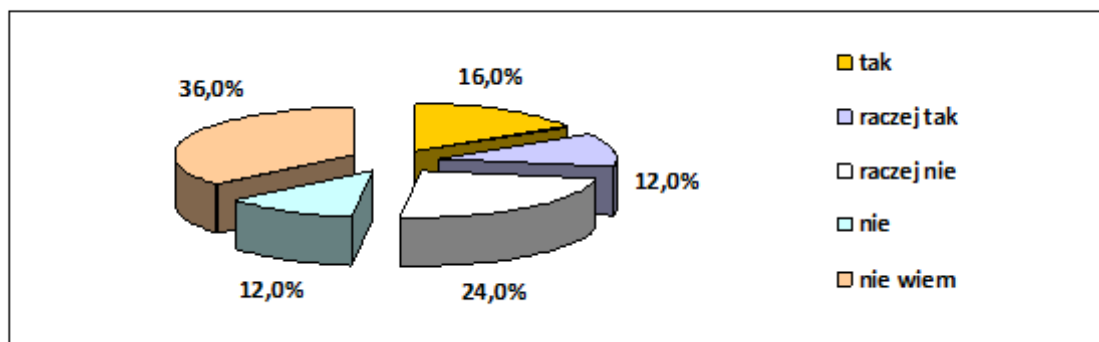
Wykres . Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc domową postrzegają jako problem społeczny na terenie gminy. Zdaniem 28% ankietowanych przemoc domowa jest lub raczej jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Jednocześnie 36% badanych wyraziło opinię przeciwną. Ocenic tej sprawy nie potrafiło 36% respondentów. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

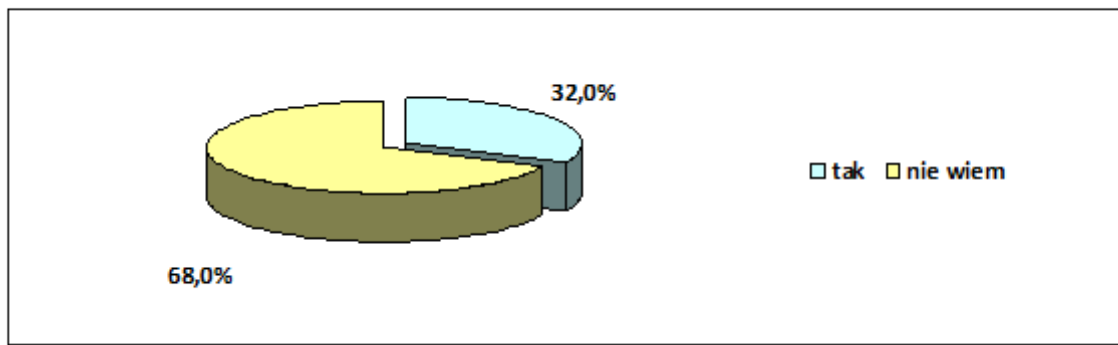
Wykres . Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano o ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy. Według 32% ankietowanych istnieje ryzyko nasilenia się przemocy domowej. Wysoki odsetek (68%) respondentów nie potrafił tej kwestii ocenić. Poniższy wykresy ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

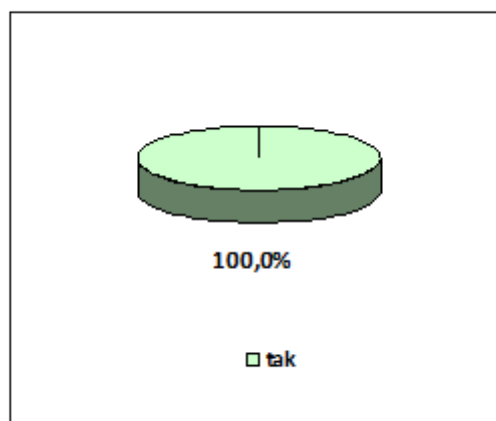
Wykres . Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

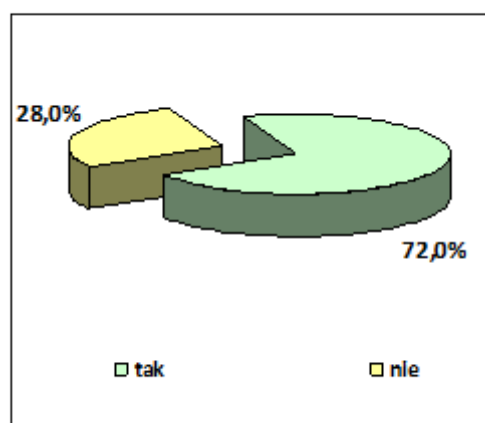
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić znajomość wiedzy dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy. Wszyscy ankietowani potwierdzili znajomość procedury „Niebieskie Karty”, a 72% badanych znajomość działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres . Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?

Wykres . Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zapewnienie osobom doznającym przemocy pomocy psychologicznej, wzmocnienie pomocy instytucjonalnej, organizowanie spotkań terapeutycznych dla osób doznających przemocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych prowadzonych przez Policję. Podkreślano też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz

zwiększania świadomości społecznej w zakresie problemów i skutków przemocy, a także rozpowszechniania informacji na temat instytucji pomocowych.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w trzech placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 ogółem 332 uczniów i wychowanków. Zatrudniano tam w tym czasie 44 nauczycieli. Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga i logopedy, a dwóch placówek z pomocy psychologa i doradcy zawodowego. Dwie szkoły zapewniały dostęp do Internetu, boisk sportowych oraz do sal gimnastycznych. Wszystkie placówki prowadziły dożywianie uczniów. Opiekę w ramach zajęć świetlicowych i zajęcia dodatkowe zapewniały dwie szkoły, miały w swojej ofercie również zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W ani jednej ankietowanej szkole nie utworzono klas lub grup integracyjnych.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. W badaniu stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela . Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2023/2024

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk
	liczba stwierdzonych przypadków
palenie papierosów	53
sięganie po alkohol	50
sięganie po narkotyki	12
niszczenie mienia szkolnego	6
kradzieże na terenie szkoły	1
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	16
udział w grupach negatywnych	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	48
autoagresja	15
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	16

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówce oświatowej gminy.

Tabela . Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezdarność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	2
zaniedbanie dziecka	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc domowa	–
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówce oświatowej gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano m.in. 53 przypadki sięgania po papierosy, 50 przypadków sięgania po alkohol, 48 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, po 16 przypadków dyskryminacji w grupie rówieśniczej oraz przypadków wymagających nadzoru kuratora sądowego oraz 15 przypadków autoagresji i 12 sięgania po narkotyki.

Dwóch uczestników badania zauważyło wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat. Ich zdaniem dotyczy to w szczególności cyberprzemocy i palenia e-papierosów.

Jeśli chodzi o zjawiska dysfunkcji i patologii w otoczeniu rodzinnym uczniów, odnotowano 2 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz po 1 przypadku uzależnień i zaniedbań dziecka.

Przedstawiciele ankietowanych placówek nie zauważyli wzrostu liczby przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu dożywiania w formie obiadów oraz przekazywaniu informacji na temat instytucji pomocowych. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na zwolnienie z opłat na ubezpieczenie szkolne czy Radę Rodziców, a także dofinansowanie do wycieczek szkolnych.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i konsultacji pedagoga i psychologa szkolnego oraz wsparcia wychowawców i nauczycieli.

Placówki podejmują różne działania profilaktyczne adresowane do uczniów. Są to m.in. przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii, programów oraz akcji edukacyjnych. W szkole odbywają się pogadanki, prelekcje, zajęcia z pedagogiem oraz warsztaty edukacyjno-profilaktyczne. Tematyka z zakresu profilaktyki poruszana jest także podczas lekcji wychowawczych.

Do instytucji i organizacji, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Bibliotekę Publiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Fundację „Małe stópki”.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane odpowiedzi zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela . Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów

rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	28	56%
uderzanie	38	76%
kopanie	35	70%
duszenie	38	76%
szarpanie	33	66%
przypalanie ciała	41	82%
policzkowanie	34	68%
szantaż	33	66%
ośmieszanie	20	40%
grożenie	38	76%
nadmierna krytyka	20	40%
szkalowanie w Internecie	24	48%
nękanie sms-ami	26	52%

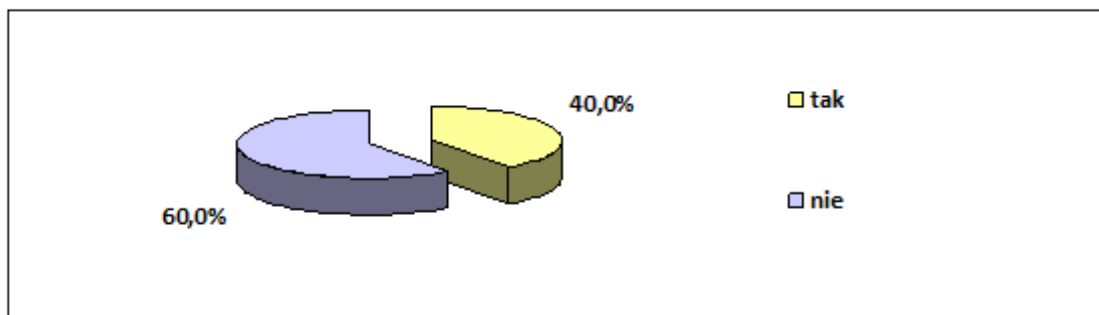
Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: przypalanie ciała (82%) oraz duszenie, grożenie i uderzanie (po 76%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki i ośmieszania (po 40%).

Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. W odpowiedzi na pytanie o przemoc ze strony rówieśników

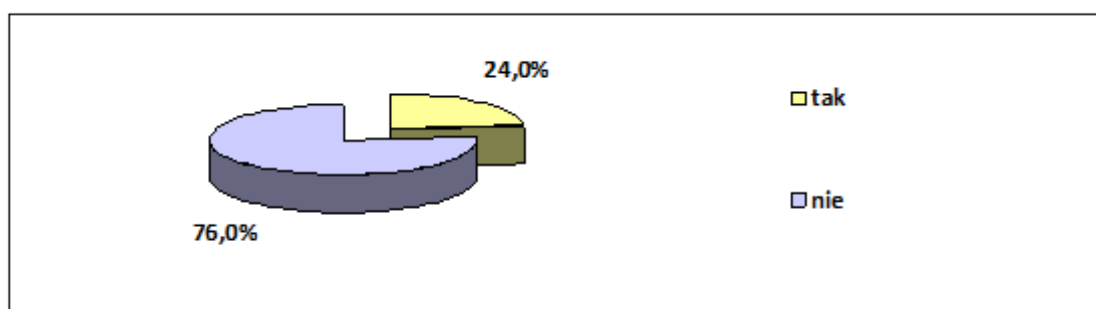
większość (60%) uczniów przyznała, że takiej przemocy nie doświadczyła, zaś 40% respondentów przyznało, że takiej przemocy doświadczyło. Występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym potwierdziło 12 uczestników badania. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres . Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres . Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy w swojej rodzinie?

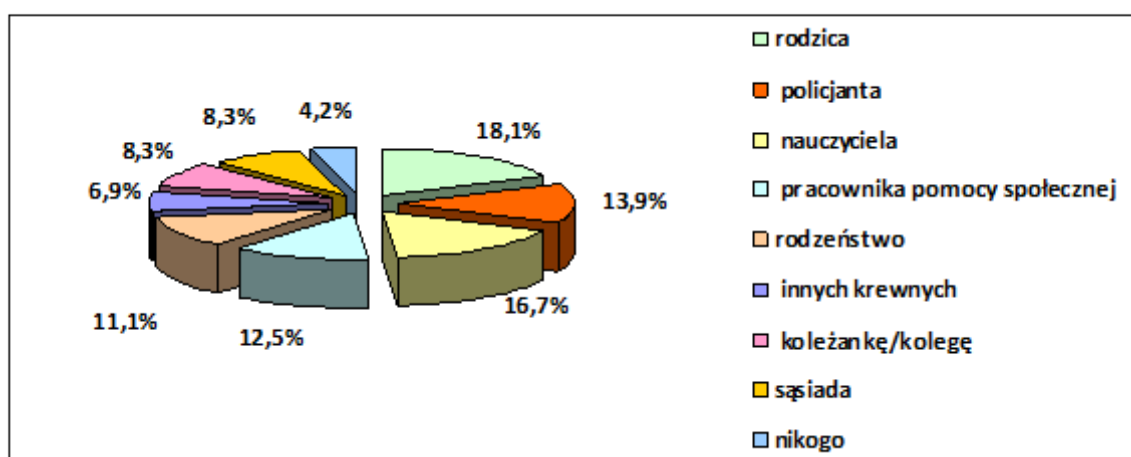
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość (56%) respondentów nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednak 44% ankietowanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem przemocy lub jej doznając, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (88%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Odm inną opinię wyraziło tylko 12% ankietowanych.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocy podzieliliby się z rodzicem, nauczycielem oraz policjantem. W dalszej kolejności wymieniono pracownika pomocy społecznej, rodzeństwo, koleżankę lub kolegę, sąsiada oraz innych krewnych. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres . Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy domowej?”, zdecydowana większość (74%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 26% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy domowej. Większość (76%) ankietowanych stwierdziła, że nigdy nie uczestniczyła w takich zajęciach. Jednocześnie 24% respondentów potwierdziło udział w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy najczęściej badanych (62%) zadeklarowało, że takich obaw nie ma. Niepokój może budzić fakt, iż 20% ankietowanych ujawniło, że obawia się przemocy w szkole, 12% obawia się przemocy rówieśniczej, zaś 6% uczniów wskazało na przemoc w swojej rodzinie.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Decyzję o odebraniu dziecka pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, a w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
·zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny ·dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia ·odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową ·zapewnianie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia ·prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy	·brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice środowiskowe)
szanse	zagrożenia
·odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową ·możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ·zmniejszenie społecznego przyzwolenia na zjawisko przemocy domowej	·nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin ·zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego ·wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych ·zwiększająca się liczba przypadków przemocy domowej

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
· inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia · zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej · odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi · prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży · realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym	· brak możliwości wsparcia w postaci zapewnienia długotrwałej pomocy terapeutycznej, · na terenie gminy brakuje specjalistów świadczących usługi w postaci mediacji dla rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej, · ograniczony dostęp do specjalistów zajmujących się problemem narkomanii
szanse	zagrożenia
· wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy · niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich	· rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia · wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczny kadry pracującej z osobami uzależnionymi · wzrastająca liczna nieletnich sięgających po alkohol i narkotyki
OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
· odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy · prowadzenie działań w zakresie integracji społeczności lokalnej · dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieci placówek pomocy społecznej · możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy domowej przez pracowników pomocy społecznej	· ograniczone działania mające na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu
szanse	zagrożenia
· potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający wzrost poziomu i jakości życia jej mieszkańców	· niezmniejszająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją · wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej · brak środków umożliwiających dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia oraz najważniejsze działania, jakie realizowano, wdrażając zapisy programowe.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- ograniczone środki finansowe.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,

- prowadzenie profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (rozpowszechnianie ulotek i plakatów informacyjnych, organizowanie i finansowanie widowisk artystycznych w placówkach oświatowych),

- skuteczne motywowanie do podjęcia terapii uzależnień,

- zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do kompleksowej pomocy (medycznej, prawnej, psychologicznej).

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- dalsza działalność Punktu Konsultacyjnego, świadczenie pomocy psychologicznej i prawnej

- szerzenie świadomości społecznej oraz psychoedukacja dzieci, młodzieży, rodziców/ opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy,

- realizacja przedsięwzięć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,

- zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy, poprzez skoordynowane działania informacyjno-edukacyjne mające na celu upowszechnienie wiedzy o zjawisku przemocy, formach jej występowania oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem,

Ogólna ocena realizacji założeń programu:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że nie rozpoczęto wdrażania założeń programowych; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programowych; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych; 5 – oznacza, że w pełni wdrożono założenia programowe, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadnienie przyjętej oceny:

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że na terenie gminy Smętowo Graniczne prężnie działa Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach posiadanych środków realizowane są działania profilaktyczne i wspierające dla zagrożonych grup. Dobre rozpoznanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych pozwala na prowadzenie skutecznej diagnostyki pojawiających się problemów oraz wdrożenie wsparcia.

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie gminy, oparta na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliła na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy domowej, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030, jest następujący:

Podejmowanie działań profilaktycznych, doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy oraz podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową na terenie Gminy Smętowo Graniczne w celu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań w następujących obszarach:

Profilaktyka – promowanie wartości wychowania bez przemocy, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.

Edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy i jej skutków, informowanie o możliwościach pomocy.

Wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy, uświadamianie o przysługujących im prawach i możliwościach rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną.

Interwencja – przerwanie przemocy, ochrona osób doznających przemocy, izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy, wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych lub programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: POMOC OSOBOM I RODZINOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY LUB ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.	2025-2030	ZI, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	-liczba spotkań ZI -liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	-poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom -poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	2025-2030	ZI, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	-liczba procedur „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem podmiotów je wprowadzających -liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, -liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” -liczba osób doznających przemocy -liczba osób stosujących przemoc	-ochrona osób dotkniętych przemocą domową -zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.	2025-2030	GOPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR	-liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny	-ochrona dzieci w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową
Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin dotkniętych przemocą domową.	2025-2030	GOPS, NGOs, Kościół	-liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	-wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy -poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2025-2030	GOPS, GKRPA, PCPR, Kościół	-liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	-wzmocnienie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy -poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

				-włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2025-2030	GOPS	-liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej	-wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy -ograniczenie zjawiska przemocy domowej
Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	GOPS, PCPR, Policja, NGOs, Kościół	-liczba osób, którym udzielono wsparcia	-zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doświadczającym przemocy
Prowadzenie rozmów i kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.	2025-2030	ZI, GKRPA, GOPS, Policja, PCPR	-liczba przeprowadzonych rozmów z osobami stosującymi przemoc -liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.	-zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową -poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: PROWADZENIE NA TERENIE GMINY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH MAJĄCYCH NA CELU ELIMINOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc i będącym świadkami przemocy.	2025-2030	GOPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, Policja, NGOs, Kościół	-liczba podjętych działań -rodzaj działań	-poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.	2025-2030	GKRPA, ZI, GOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, PPP, Policja, NGOs, Kościół	-liczba podjętych działań -rodzaj działań	-podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodzinę -zmiana świadomości społecznej
Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych	2025-2030	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki	-liczba podjętych działań -liczba uczestników	-zmiana nastawień do problemu przemocy domowej

z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy domowej.		kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościoł		-zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2025-2030	RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGOs, Kościoł	-liczba podjętych działań -rodzaj działań	-wzmocnienie rodzin -eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin -przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podejmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2025-2030	UG, RG, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs	-liczba podjętych działań -liczba uczestników	-wyzwalanie pozytywnych emocji -integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej -poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
CEL OPERACYJNY 3.: DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADR SAMORZĄDOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom doświadczającym i zagrożonym przemocą.	2025-2030	UG, GOPS, GKRPA, ZI, PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	-liczba odbytych szkoleń -liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	-podwyższenie kompetencji służb społecznych -poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom -poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla kadry pedagogicznej na temat problemów przemocy domowej i problemów agresji w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.	2025-2030	placówki przedszkolne, placówki oświatowe, PPP	-liczba zajęć -liczba uczestników	-podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. -eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim
Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach	2025-2030	UG, GKRPA, GOPS, ZI, placówki oświatowe, Policja, NGOs, społeczność lokalna	-liczba podjętych działań -liczba podmiotów objętych wsparciem	-poprawa skuteczności oddziaływań w zakresie przeciwdziałania

nakierowanych na kwestie przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej.				uzależnieniom i przemocy domowej
CEL OPERACYJNY 4: WSPÓŁPRACA PODMIOTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.	2025-2030	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościół	-liczba podjętych działań -liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy domowej	-poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom -poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin -zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2025-2030	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, NGOs, Kościół	-liczba podjętych działań	-poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin -utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem realizacji Programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w gminie Smętowo Graniczne. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Z prowadzonego monitoringu zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie przedstawione Radzie Gminy na sesji do końca marca każdego roku.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pozwoli ona na podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Smętowo Graniczne na lata 2025-2030 będą środki własne gminy przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów osłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągać cele zawarte w niniejszym programie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2024

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023

Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie

Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023

Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

Tabela 9. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023

Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w gminie

Tabela 11. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

Tabela 12. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023

Tabela 13. Potrzeby szkoleniowe członków Zespołu Interdyscyplinarnego

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023

Tabela 15. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2021-2023

Tabela 16. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023

Tabela 17. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023

Tabela 18. Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023

Tabela 19. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023

Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023

Tabela 21. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w latach 2021-2023

Tabela 22. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2021-2023

Tabela 23. Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą

Tabela 24. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

Tabela 25. Parafia rzymskokatolicka, do której należą mieszkańcy gminy

Tabela 26. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2023/2024

Tabela 27. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

Tabela 28. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?

Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach

zamieszkałych w gminie?

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?

Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony rówieśników?

Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?

Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej”.

Program wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy domowej w gminie oraz zminimalizowania jego skutków.